

Обставини справи

Справа стосувалася цивільного провадження у справі про відшкодування шкоди від тілесних ушкоджень, заподіяних приватною особою. У цьому провадженні, незважаючи на ухвалення рішення на користь заявника, його було зобов'язано відшкодувати понесені відповідачем під час судового розгляду витрати, сума яких приблизно вдвічі перевищувала фактично присуджену заявникові суму відшкодування.

Посилаючись на пункт 1 статті 6 Конвенції, заявник скаржився на порушення його права на доступ до суду з огляду на надмірну суму присуджених йому витрат відповідача. Водночас він указував, що рішення про стягнення таких надмірних сум становило порушення його майнових прав у супереч статті 1 Першого протоколу до Конвенції.

Оцінка Суду

Стаття 6 Конвенції (право на справедливий суд)

З урахуванням відповідної судової практики в цій справі право заявника на доступ до суду було обмежене. Основне питання полягало в тому, чи було таке обмеження пропорційним. Відповідь на поставлене питання є негативною і полягає у викладеному нижче.

Необґрунтований розмір судових витрат може порушити питання за Конвенцією здебільшого в разі, якщо цивільний позов сторони було задоволено хоча б частково, а не в повному розмірі.

У таких справах значний розмір судових витрат може «поглинути» більшу частину або й усю суму присудженого стороні майнового відшкодування. За відсутності вагомих підстав виправдання такого результату судовий процес позбавлений сенсу, а право цієї сторони на звернення до суду має лише теоретичний та ілюзорний характер.

У цій справі позов заявника було визнано обґрунтованим і присуджено близько 75 % вимоги, заявленої ним у його остаточному позові про відшкодування шкоди. Той факт, що в задоволенні однієї позовної вимоги заявника, а саме про відшкодування моральної шкоди у зв'язку з тим, що він зазнав певних життєвих незручностей, було повністю відмовлено, не змінив того, що йому все ж вдалося довести факт вчинення відповідного діяння (нападу) та наявності причинного зв'язку між цією дією та фактично завданою йому шкодою. Крім того, було висунуто обґрунтовану вимогу про відшкодування шкоди, завданої фізичній недоторканності заявника приватною особою у результаті нападу. Водночас було відшкодовано лише половину витрат заявника на юридичне представництво. Таким чином, судовий розгляд мав наслідком абсурдний результат, оскільки заявника зобов'язали

сплатити відповідачеві судові витрати в розмірі, що становив подвійну суму присудженого заявникові відшкодування внаслідок нападу.

Уряд не навів достатньо переконливих причин, аби виправдати такий результат. У зв'язку із цим ЄСПЛ відзначив таке: гарантії доступу до суду рівною мірою поширюються на приватноправові спори так само, як і на спори за участю держави, оскільки в обох видах проваджень сторона може бути вимушеною нести непропорційний фінансовий тягар у вигляді відшкодування судових витрат, що в результаті може порушити права цієї сторони на доступ до суду. Водночас той факт, що відповідач у цій справі був приватною (фізичною) особою, є елементом оцінки пропорційності обмеження права заявника на доступ до суду. Крім того, враховуючи відповідні керівні принципи Верховного суду, вимогу заявника не можна було вважати перебільшеною, у той час як відповідач не поніс будь-яких додаткових витрат унаслідок зменшення заявником розміру своєї первісної позовної вимоги. Зрештою, Верховний суд достатньо не врахував, що відповідач, який оскаржив позов заявника про напад як необґрунтований, заперечував розмір збитків. Натомість на відміну від попередніх справ із цього питання цей суд механічно висновив, що на стадії попереднього судового розгляду справи, коли, як убачається, було здійснено більшість процесуальних дій, заявник «досяг кількісного успіху» лише з приблизно 25 % заявленої суми відшкодування, незважаючи на той факт, що йому вдалося «якісно» обґрунтувати свій позов, тобто успішно довести той факт, що шкода справді була завдана. Відповідно, те, як було застосовано національне законодавство у справі заявника, виходило поза допустимі межі свободи розсуду, наданої національним судам за пунктом 1 статті 6 Конвенції. За цих обставин оскаржуване обмеження порушило саму суть права заявника на доступ до суду.

Стаття 1 Першого протоколу до Конвенції (захист власності)

Вимога заявника про відшкодування шкоди була визнана в розмірі, присудженому йому остаточним рішенням Верховного суду; тому це є достатнім для визнання її «активом» у розумінні статті 1 Першого протоколу до Конвенції. Істотне зменшення суми такої вимоги внаслідок обов'язку сплатити судові витрати становило втручання в його право на мирне володіння своїм майном. Хоча таке втручання було законним та переслідувало легітимну мету, з урахуванням усталеної практики із цього питання та причин для висновку про порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції воно було непропорційним.

Висновок

Порушення статті 6 Конвенції (право на справедливий суд).

Порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції (захист власності).

Рішення в цій справі ухвалене Палатою 18 листопада 2021 року й набуло статусу остаточного 18 лютого 2022 року відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.